

Organisatievormen van Buurtsport in Wielsbeke, Lier en Beringen

© Martin Sanchez

Buurtsport kan je op verschillende manieren organiseren. Het kan binnen de sportdienst, de jeugddienst, dienst welzijn ... Vraagt een verschil in organisatievorm een andere aanpak? Hoe kan een beleid hier maximaal op inspelen en zich positioneren? ISB begeleidde in 2017 zeven projecten in een Buurtsport-begeleidingstraject rond het thema toeleiding. In dit traject onderscheidden we vier organisatievormen van Buurtsport. De context is steeds het lokale bestuur en hoe deze zich verhoudt tot de Buurtsportwerking. De vier organisatievormen zijn een foto, een momentopname van zeven voornamelijk opstartende Buurtsportwerkingen. Deze projecten zullen ongetwijfeld verder evolueren en/of veranderen. Op basis van drie praktijkvoorbeelden geven we succesfactoren, valkuilen en tips mee.

Roel Noukens
projectmedewerker ISB
roel.noukens@isbvzw.be

Dag 1, sessie 12
Organisatievormen van Buurtsport
Anna Dieltjens, coördinator Brede School De Terrilling, Beringen-Mijn
Ellen Vanassche, sport- en jeugdwelzijnswerker Lier

4 niveaus, 4 actoren

We onderscheiden vier 'actoren of niveaus' die binnen een organisatievorm met elkaar in verbinding kunnen staan (zie tabel). Dit visualiseerden we in een samenvattend schema (zie figuur 1).

Elk niveau krijgt in het schema een verkeerslicht. Dit geeft de onderlinge verstandhouding en communicatie weer tussen de plaats waar Buurtsport wordt georganiseerd met de andere actoren. Verkeerslichten verspringen, dus onderlinge verhou-

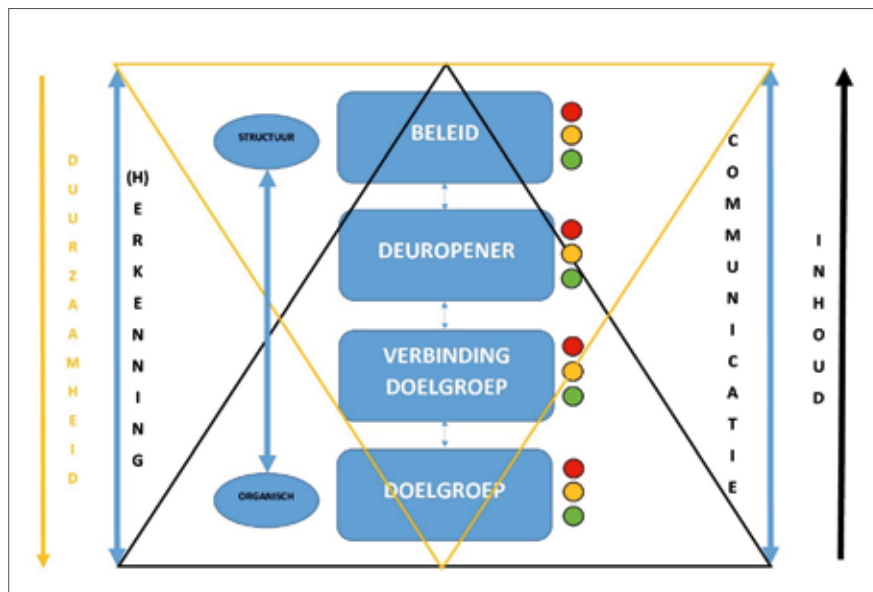
dingen wijzigen. Het is een manier om het dynamische en de in tijd evoluerende onderlinge verhoudingen weer te geven.

ROOD // Moeilijke communicatie, grote afstand of helemaal geen communicatie.

ORANJE // Er is communicatie, maar verstandhouding kan worden geoptimaliseerd.

GROEN // Een nauwe band, goede verstandhouding en communicatie.

In het schema onderscheiden we vier spanningsvelden die elkaar tegenkomen in de ontwikkeling van een Buurtsportwerking of Buurtsportbeleid. Op ieder niveau worden deze spanningsvelden op een andere manier gepercipieerd en toegepast, vertrekkend vanuit de eigen sterktes en zwaktes: organisch en structuur, duurzaamheid en inhoud, communicatie, en (h) erkenning.

FIGUUR 1 // Overzicht van actoren, niveaus, verhoudingen en spanningsvelden in een Buurtsportorganisatie

4 niveaus van actoren in een Buurtsportwerking

Beleid

Wie?	Diensthooften, coördinatoren of schepenen van diverse beleidsdomeinen waar Buurtsport mee in aanraking komt zoals sport, jeugd, welzijn ...
Waar?	Posities binnen lokaal bestuur waar beslissingen worden genomen en beleid wordt uitgestippeld.
Wat?	Beslissingen kunnen effect hebben op structurele onderdelen van de Buurtsportwerking: locatie, mensen, materiaal, budget ... Afspraken rond subsidies of het opnemen van het Buurtsportthema in een meerjarenplanning.

Deuropeners

Wie?	Medewerkers van een sportdienst, sportfunctionaris of medewerkers van de jeugddienst. Diensthooften van een lokaal bestuur.
Waar?	Diensten van het lokaal bestuur.
Wat?	Meer beleidsmatig georiënteerd dan praktijkgericht. Bieden voornamelijk ondersteuning aan de profielen die de verbinding leggen met de doelgroep. Wijzen de weg binnen het lokaal bestuur en scheppen kansen via hun netwerk.

Brugfiguren met de doelgroep

Wie?	Buurtsportmedewerkers, sportopbouwwerkers, jeugdwelzijnswerkers, schoolopbouwwerkers, buurtwerkers van OCMW ...
Waar?	Zowel binnen als buiten de diensten van het lokale beleid.
Wat?	Georiënteerd naar de praktijk en het werken met de doelgroep. Vertrouwenspersoon en link met de doelgroep. Nemen vaak initiatief tot de opstart van een Buurtsportwerking.

Doelgroep

Wie?	Jongeren voor wie Buurtsportactiviteiten worden georganiseerd.
Waar?	Buurtsport, jeugdwerk, Brede School, Onderwijs ...
Wat?	Personen in maatschappelijk kwetsbare situaties.

De meeste OKAN-leerlingen hebben geen sportschoenen, dus speelde iedereen in de les badminton op blote voeten

Praktijk

4 organisatievormen

De zeven deelnemende Buurtsportprojecten verdelen we onder in vier organisatievormen. In dit artikel beschrijven we enkele concrete voorbeelden en drie van de vier organisatievormen.

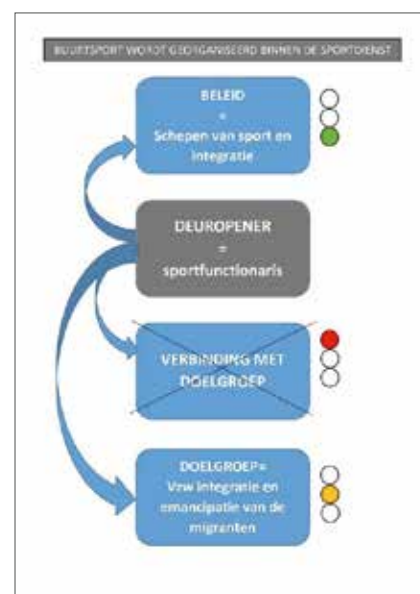
WIELSBEKE: ORGANISATIEVORM 1 // Buurtsport wordt georganiseerd binnen de sportdienst

Plaatselijke sportclubs bieden, in functie van toeleiding, sportlessen aan voor kinderen van de vzw 'integratie en emancipatie van de migranten' die in het weekend Arabische lessen volgen. Buurtsport is nieuw opgestart met dit project en wordt georganiseerd binnen de sportdienst. De sportfunctionaris neemt een sturende en coördinerende rol op en werkt *top down*. Hij organiseert en creëert Buurtsport en heeft de bevoegdheid om wijzigingen aan te brengen. Hij kan daardoor kansen en mogelijkheden vinden om in te spelen op de noden en wensen voor de Buurtsportwerking. Hij verplaatste bijvoorbeeld de activiteit van de minivoetbalclub, waardoor één van de lessen voor de doelgroep aansluitend aan de Arabische lessen kan gepland worden.

De sportfunctionaris regelt de beschikbaarheid van de zalen, legt contact met de sportclubs, gaat op zoek naar lesgevers en zorgt voor draagvlak bij het beleid. De vzw is verantwoordelijk voor de inschrijvingen, communicatie en praktische afspraken met de leden. Kortom: er is een duidelijke afbakening in rollen en taken.

De relatie tussen Buurtsport en het beleid kleurt groen. Er is een korte communicatielijn met de schepen van Sport en Integratie. Zij is nauw betrokken bij het project. De sportfunctionaris initieert een formeel overlegkader. Zo wordt er op regelmatige basis vergaderd specifiek in functie van de Buurtsportwerking. Dit formele kader maakt zaken bespreekbaar, het schept kansen en het zijn momenten om bij te sturen. Als gevolg van het uitwisselen van informatie tijdens een van deze momenten schreven enkele papa's zich bijvoorbeeld in voor de zaalvoetbalcompetitie.

Beslissingen worden zoveel mogelijk genomen vanuit een gedragenheid tussen de schepen, de sportfunctionaris, de verantwoordelijken van de vzw en de leden. Er zijn geen directe tussenpersonen, er wordt

FIGUUR 2 // Organisatievorm 2

rechtstreeks gecommuniceerd met de doelgroep. De communicatie met de doelgroep kleurt oranje.

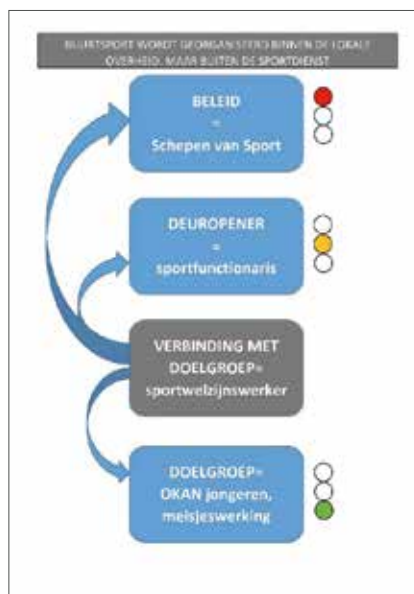
LIER: ORGANISATIEVORM 3 // Buurtsport wordt georganiseerd vanuit een andere dienst

In Lier wordt Buurtsport georganiseerd binnen het OCMW/Sociaal Huis en het team sociaal beleid, een niet-sportgerelateerde context dus. Buurtsport wordt benaderd vanuit een sociale invalshoek. Er worden groepsgerichte sportervaringsmomenten georganiseerd voor (ex-) OKAN leerlingen van 12-18 jaar met een specifieke focus op meisjes. Er is veel aandacht voor kennismaking met sportclubs in functie van toeliding: sport als middel om deelnemers en hun familie beter te leren kennen en hen zo verder te helpen op andere domeinen, zoals huisvesting, jobs, financiën ... Er is heel veel aandacht voor de praktijk en er is vaak minder tijd en aandacht voor administratie en beheer.

Ellen Vanassche werkt er als sport- en jeugdwerkwilzjnswerker en licht toe hoe ze op maat en participatief, maar ook vindplaatsgericht te werk gaat.

OP MAAT EN PARTICIPATIEF // “Voor badminton wordt er gevraagd om aangepast sportschoeisel te voorzien. De meeste OKAN-leerlingen hebben dit niet, dus hebben we de les badminton in de sporthal op blote voeten gedaan. Leden van de badmintonclub deden ook hun schoenen uit, zodat iedereen ‘gelijk’ aan badminton kon doen. De drempel om mee te doen wordt verlaagd, maar tegelijk geef je zo een signaal naar de sportclub dat sporten voor deze doelgroep helemaal niet zo evident is.”

VINDPLAATSGERICHT WERKEN // “Ik ga regelmatig langs in de OKAN-klassen en op evenementen waar de (ex-)OKAN’ers aanwezig zijn. Dé vindplaats is bijvoorbeeld de bushalte na school. Veel gasten verblijven in een opvangcentrum in de buurt en de scholen liggen centraal rond de Grote Markt.”

FIGUUR 3 // Organisatievorm 3

Het verkeerslicht in Lier kleurt rood tussen Buurtsport en beleid en oranje tussen Buurtsport en de deuropeners. De relatie tussen Ellen en de doelgroep kleurt groen. Er is een korte afstand met de doelgroep, waardoor er heel veel en snel vragen en noden komen. Vanuit deze functie ervaart men sneller drempels.

Er wordt op een directe en persoonlijke manier gecommuniceerd: via sms, sociale media en aangepaste flyers. “Er is een groepje op WhatsApp voor de meisjeswerking. Jongeren hebben geen belwaarde nodig om te antwoorden zoals bij sms, enkel internet. Bij activiteiten sms’en en WhatsAppen we de jongeren op voorhand ter herinnering. Dat is nodig omdat ze al zo veel aan hun hoofd hebben. Daarnaast voelen ze zich persoonlijk aangesproken en wordt de drempel verlaagd om persoonlijke zaken te vertellen – bijvoorbeeld als ze ongesteld zijn bij het zwemmen.”

BERINGEN: ORGANISATIEVORM 4 // Buurtsport wordt georganiseerd buiten de lokale overheid

Vóór dit project was er geen Buurtsport in Beringen. Het is een samenwerking tussen Brede School

De Terrilling en de dienst jeugd en sport van Beringen. Samen starten ze een toeleidingstraject met sportclubs uit Beringen-Mijn, met aandacht voor vorming rond sport en (kans)armoede, aandacht voor communicatie en prijsdifferentiatie.

Buurtsport wordt georganiseerd door een Bredeschoolwerking, en dus buiten de lokale overheid. Anna Dieltjens is coördinatrice van de Brede School. Ze heeft als Buurtsportverantwoordelijke een sociaal profiel en staat behoorlijk dicht bij kinderen en ouders van de doelgroep. Er wordt vertrokken vanuit een niet-sportgerelateerde context en een sociale invalshoek. Zij is aanspreekpunt en vormt een brugfiguur tussen de doelgroep en de sportdienst, en de doelgroep en de sportclubs. Ze tolkt en herhaalt info van sportclubs naar de doelgroep.

Er wordt van onderuit aan de slag gegaan met de signalen van kinderen, ouders en de noden uit de wijk. Kinderen die samen met hun ouders kenbaar maken dat ze naar een sportclub willen gaan, werden door Anna intensief opgevolgd. Concreet betekent dat info bezorgen, mee naar de sportclub gaan ...

Er is een duidelijke afbakening in rollen en taken en Anna steekt heel wat tijd in het vindplaatsgericht en aanklampend werken. "Om de kinderen voor het zomerkamp in te schrijven, ging ik zoveel mogelijk ter plaatse. Naar de buurtfeesten in de wijk gaan, aanwezig zijn op startdagen van jeugdwelzijnswerk. Allemaal in functie van kinderen en ouders informeren en bereiken. Na de inschrijving nam ik nog telefonisch contact op om te bevestigen of om hen aan te moedigen zeker te komen om zo de drempel te overwinnen."

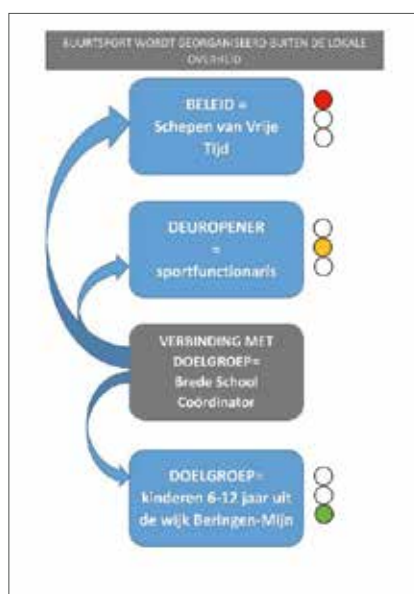
De verhouding tussen Buurtsport en het beleid kleurt rood en tussen Buurtsport en doelgroep groen. De relatie tussen Buurtsport en de deuropeners is oranje.

"In overleg met de sportdienst werden de sportclubs uit Beringen-Mijn

Op ieder niveau worden de spanningsvelden op een andere manier gepercipieerd en toegepast vanuit de eigen sterktes en zwaktes: organisch en structuur, duurzaamheid en inhoud, communicatie en (h)erkenning

voor dit toeleidingsproject voor een eerste contact gemaald door de sportfunctionaris. De mededeling was dat er kort nadien contact zou worden opgenomen door de Bredeschoolcoördinatrice. Deze formele communicatie brak het ijs. Deze mail is ook veel geloofwaardiger omdat het van de sportfunctionaris vertrok. Het opent voor mij daardoor makkelijker de deuren."

Binnen de sportdienst wordt het verhaal van de Buurtsportwerking opgepikt, erkend en ook gesignaleerd aan collega's, op vergaderingen en de sportraad. Het is door dit project terug bespreekbaar geworden. //

FIGUUR 4 // Organisatievorm 4

Meer lezen?

Organisatievorm 2 bespreken we niet in dit artikel: Buurtsport wordt georganiseerd binnen een overkoepelende dienst waar het beleidsdomein sport deel van uit maakt. Dilsen-Stokkem is hiervan een voorbeeld.

Meer uitgebreide informatie via www.isbkennisbank.be over alle vier de organisatievormen vind je in het kennisdocument 'Organisatievormen van Buurtsport'. Daarin vind je ook meer tips voor het beleid, de deuropeners en de brugfiguur met de doelgroep.

In opdracht van minister van Sport Philippe Muyters en met de steun van Sport Vlaanderen.

Meer lezen over dit onderwerp? Zoek in de ISB-Kennisbank met de trefwoorden **BUURTSPORT, MANAGEMENT**